LCRM – Legal Resources Centre from Moldova

Reac?ia Uniunii Avoca?ilor în leg?tur? cu ini?iativa recent? privind schimbarea modului de motivare a hot?rârilor judec?tore?ti civile

Cibotaru Mihaela · Friday, June 29th, 2012

Procedura actual? de examinare a pricinilor civile are multe caren?e. Modificarea Codului de procedur? civil? este absolut necesar? în vederea asigur?rii unei proceduri mai eficiente. Din acest motiv, în anul 2011, Ministerului Justi?iei a creat Grupul de lucru pentru elaborarea modific?rilor la Codul de procedur? civil?, din care au f?cut parte ?i exponen?i ai avocaturii, care a lucrat asupra proiectului de modificare a acestui Cod mai mult de un an. Grupul de lucru a propus excluderea posibilit??ii existente la moment de pronun?are doar a dispozitivului hot?rârii, judec?torilor revenindu-le sarcina s? pronun?e hot?rârile doar dup? ce le vor motiva integral în scris.

Proiectul de lege elaborat de Grupul de lucru a fost aprobat de Guvern ?i de Parlament pentru lectur? întâi. În procesul preg?tirii proiectului pentru lectura a doua, a fost introdus? ini?iativa legislativ? prin care se men?ine sistemul existent de pronun?are a hot?rârilor, iar motivarea hot?rârilor judec?tore?ti pronun?ate de prima instan?? se reduce doar la situa?iile în care p?r?ile vor cere acest lucru dup? pronun?area dispozitivului hot?rârii sau în caz de contestare a hot?rârii judec?tore?ti. Argumentul principal invocat pentru justificarea ini?iativei date este reducerea volumului de munc? al judec?torilor.

Aceast? ini?iativ? nu a fost discutat? în prealabil ?i pune în pericol accesul cet??enilor la o justi?ie transparent?, responsabil? ?i echitabil?. Regret?m faptul c? nu au fost organizate dezbateri cu privire la aceast? ini?iativ?, care este fundamental? pentru sistemul justi?iei civile. În acela?i timp, suntem frapa?i de faptul c? aceast? ini?iativ?, care este una conceptual? ?i în disonan?? cu proiectul de lege aprobat în prima lectur?, a fost introdus? în a doua lectur?, de?i acest lucru nu este consistent cu practica parlamentar? existent?.

Mecanismul propus de motivare a hot?rârilor judec?tore?ti nu se reg?se?te nici în una din ??rile cu o democra?ie avansat?. În Germania exist? un mecanism de pronun?are a hot?rârilor în form? sumar? (art. 313 a) al Codului de procedur? civil?), âns? acesta poate fi aplicat doar dac? persoana, pân? la pronun?area hot?rârii, renun?? în mod expres la motivare. Dac? acest lucru se întâmpl?, persoana este dec?zut? din dreptul de a contesta hot?rârea judec?toreasc?. Prin urmare, sistemul German este foarte diferit de cel propus. În Germania regula este c? hot?rârea trebuie motivat?, pân? la solicitarea contrarului – ini?iativa propus? pleac? de la prezum?ia invers?. În Germania renun?area la motivare are loc pân? la pronun?area hot?rârii – ini?iativa propus? prevede c? solicitarea hot?rârii motivate va avea loc dup? pronun?area dispozitivului hot?rârii. În Germania renun?area la motivare înseamn? ?i renun?area la dreptul de a contesta hot?rârea – ini?iativa

propus? ofer? dreptul de a contesta hot?rârea.

Un mecanism de motivare a hot?rârilor judec?tore?ti similar celui propus a existat în Republica Moldova pân? în anul 1998. Cu sus?inerea corpului de judec?tori, s-a renun?at la acest mecanism, care era unul deosebit de greoi ?i genera foarte multe probleme practice. Revenind la problemele practice, sistemul propus creeaz? o situa?ie absurd? în care p?r?ile vor fi impuse s? conteste hot?rârea judec?toreasc? f?r? a cunoa?te motivele din cuprinsul ei; se complic? examinarea cauzei de apel, deoarece în toate cauzele vor fi depuse cereri de apel nemotivate, iar instan?a de apel va fi constrâns? s? acorde termen suplimentar p?r?ilor pentru redactarea cererilor, fapt ce necesit? timp ?i resurse suplimentare, puse în sarcina justi?iabililor; va fi îngreunat? unificarea practicii judec?tore?ti, problem? grav? pentru sistemul judec?toresc moldovenesc, precum ?i evaluarea judec?torilor; mecanismul propus va impune judec?torii s? studieze repetat materialele dosarului, o dat? la pronun?area dispozitivului ?i o dat? la motivarea hot?rârii; va fi practic imposibil de a ob?ine revizuirea hot?rârii judec?tore?ti; nemotivarea hot?rârii judec?tore?ti ar putea genera probleme serioase în procesul de executare a hot?rârii; motivarea proast? a hot?rârilor judec?tore?ti este o problem? recunoscut? în Republica Moldova ?i reprezint? una din cauzele încrederii atât de joase a cet??enilor în justi?ie, iar acceptarea ini?iativei va alimenta ?i mai mult atitudinile negative fa?? de sistemul judec?toresc; ini?iativa creeaz? spa?iu enorm pentru abuz, cum ar fi atacuri raider, care, spre regret, este un fenomen frecvent în sistemul de drept moldovenesc.

Ini?iativa nu solu?ioneaz? problemele existente, ba chiar le acutizeaz?. Sistemul actual de pronun?ate separat? a dispozitivului ?i de redactare ulterioar? a hot?rârii motivate, similar ini?iativei în discu?ie, genereaz? probleme grave în ceea ce prive?te înmânarea hot?rârii motivate ?i calcularea termenelor de atac, probleme care au dus la mai multe condamn?ri a Moldovei la Curtea European? a Drepturilor Omului. Grupul de lucru creat de Ministerul Justi?iei a recomandat renun?area la practica de pronun?are a dispozitivului hot?rârilor judec?tore?ti, pentru a introduce ordine în sistemul c?ilor de atac ?i pentru a ordona participan?ii la proces. Ini?iativa doar vine s? acutizeze problemele existente. Fiind discutat? în cadrul Grupului de lucru, ultimul nu a acceptat ini?iativa.

Conceptul motiv?rii integrale a hot?rârii judec?tore?ti a fost deja acceptat pentru procedurile penale. Modific?rile adoptate deja la Codul de procedura penal? oblig? judec?torul care adopta hot?râri unipersonal s? pronun?e integral hot?rârea. Motivarea unei sentin?e penale necesit?, în mod obi?nuit, mult mai multe eforturi decât motivarea unei hot?râri pronun?ate în cauze civile.

Ini?iativa propus? vine în contradic?ie cu îns??i no?iunea ?i esen?a actului de justi?ie ?i a procesului judiciar care trebuie s? fie unul solemn iar judec?torul trebuie s? fie impar?ial, independent, competent ?i responsabil. Nici unul din aceste puncte de reper ale actului de justi?iei nu poate fi garantat în lipsa motiv?rii integrale în form? scris? a tuturor hot?rârilor emise de judec?tori.

Promotorii ini?iativei sus?in c? prin aceasta se va reduce volumul de lucru al judec?torilor ?i, prin urmare, calitatea celorlalte hot?râri va fi mai bun?. Acest argument ni se pare insuficient ?i, în oricare caz, absolut inacceptabil. Probleme de administrare ?i management judiciar nu pot fi solu?ionate din contul ?i în detrimentul standardelor unui proces echitabil. Pe de alt? parte, în anii 2010 ?i 2011 num?rul cauzelor examinate de instan?ele judec?tore?ti s-a redus. De?i sarcina judec?torilor din anumite localit??i r?mâne ridicat?, în prezent, Parlamentul examineaz? mai multe proiecte de legi care vin s? solu?ioneze problema suprasolicit?rii judec?torilor. Astfel, se propune simplificarea substan?ial? a procedurii de judecare a cauzelor civile; limitarea dreptului instan?ei

de apel de a trimite cauza la rejudecare; angajarea asisten?ilor judiciari pentru fiecare judec?tor; introducerea func?iei de administratori de instan??, care va contribui la reducerea volumului de lucru administrativ al pre?edin?ilor de instan?? ?i concentrarea acestora asupra judec?rii cauzelor. Sarcina judec?torilor va sc?dea ?i ca urmare a unific?rii practicii judec?tore?ti ?i folosirii mijloacelor alternative de solu?ionare a disputelor, promovate prin Strategia de Reformare a Sectorului de Justi?ie pentru anii 2011-2016. Mai mult, sarcina judec?torilor este sporit? doar în câteva localit??i din ?ar?, în special în Chi?in?u. Aceast? sarcin? va fi adus? mai aproape de media pe sistem prin optimizarea h?r?ii judec?tore?ti, optimizare propus? prin aceia?i Strategie.

Din considerentele de mai sus, Consiliul Uniunii Avoca?ilor din Republica Moldova consider? ini?iativa în cauz? drept una deosebit de periculoas? ?i nejustificat? ?i cheam? Ministerul Justi?iei al Republicii Moldova, Parlamentul Republicii Moldova ?i Pre?edintele Republicii Moldova s? o resping?.

Persoana de contact:
Mihai LUPU, membru al Consiliului

This entry was posted on Friday, June 29th, 2012 at 11:45 am and is filed under News
You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Both comments and pings are currently closed.